Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu.
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Inserate mai primescă în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Prețulu inserțiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care-dí.
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 97. Brașovŭ, Luni-Marți, 4 (16) Mai 1893.

Brașovŭ, 3 Mai v.

Pregătirile pentru desvělirea monumentului honvedilorŭ, ce se va face în Buda în 21 Maiu a. c., s'au terminatŭ. S'a luatŭ o decisiune și în privința participării camerei deputaților la festivitate și foile guvernului suntŭ fórte mulțumite cu hotărîrea, ce a luat'o camera, în urma compromisului încheiatŭ între căpeteniile diferitelorŭ partide, de-a se representa la serbare printr'o deputațiune, care sě depună pe monumentŭ o cunună.

Ca sě înțelegemŭ importanța acestei hotărîri, trebue sě ne revocămŭ în memoriă ceea ce s'a petrecutŭ mai înainte.

Scimŭ, că se plănuise ca deodată cu desvělirea monumentului honvedilorŭ sě fiă încununatŭ și monumentulŭ generalului împěrătescŭ Hentzi și ca prin acéstă onorare simultană a lui și a honvedilorŭ căduți în lupta cu elŭ sě se demonstreze înaintea lumei, că ranele trecutului s'au vindecatŭ și că Maghiarii trăescŭ în cea mai bună armoniă cu armata comună și vice-versa.

Când s'a publicatŭ însě acestŭ programŭ astă tómnă, s'a ridicatŭ o furtună înfricoșată în contra lui, a căreia victimă a fostŭ însuși ministru-președinte de atunci. Sěrbătórea desvělirii a trebuitŭ prin urmare sě fiă amânată.

După cele petrecute, și în deosebi față cu reaua impresiune, ce au făcut'o ele asupra curții, se părea, că guvernulŭ și partida lui vorŭ evita a mai înăspri conflictulŭ printr'o participare oficială la serbarea desvělirii monumentului honvedilorŭ. Oposiția la rêndulŭ ei de abia aștepta sě i-se dea ocasiune de a sări asupra guvernului și a maiorității într'unŭ asemenea casŭ. Din situațiunea acésta penibilă a eșitŭ guvernulŭ prin hotărîrea amintită mai susŭ, care se crede, că nu s'a luatŭ decâtŭ după dobêndirea consêmțěmêntului monarchului, pentru care scopŭ au călětoritŭ ministrulŭ Fejerváry și președintele camerei Br. Banffy la Viena.

Se crede că ministrului-președinte Wekerle i-a succesŭ, în fața agitațiunilorŭ oposiționale, a face plausibilă la curte participarea partidei guvernului în modŭ oficialŭ la serbare, mai alesŭ pe motivulŭ, că ea numai așa se póte susținé la putere, décă se va presenta ca partidă națională.

Astfelŭ s'a pregătitŭ hotărîrea, prin care s'a stabilitŭ modulŭ de participare alŭ camerei deputaților la serbare. Dér bucuria de-a se fi aplanatŭ printr'unŭ compromisŭ acéstă delicată cestiune n'a duratŭ nici 48 de óre, căci din nou ea a fostŭ scormonită printr'o circulară a comandantului de corpŭ principe Lobkowitz.

Pe temeiulŭ unui ordinŭ alŭ ministrului comunŭ de rěsboiu, comandantulŭ de corpŭ interdice oficerilorŭ din armata comună de a lua parte în uniformă la serbarea desvělirei monumentului honvedilorŭ, dicêndŭ, că ea „are unŭ caracterŭ demonstrativŭ politicŭ“. De aici se póte deduce, că nici oficerilorŭ de honvedi nu le va fi permisă participarea.

Circulara acésta a produsŭ cu atâtŭ mai mare sensațiune, cu câtŭ ministru-președinte Wekerle declarase tocmai cu-o di înainte că la serbarea desvělirii nu póte fi vorba de politică.

Oposițiunea estremă maghiară va avé déră din nou ocasiune de a pune la ordinea dilei cestiunea militară, care se părea aplanată, și ea se va și folosi cu prisosŭ de ea. Circulara prințului Lobkowitz va contribui numai ca neînțelegerile ce au isbucnitŭ în sînulŭ stângei estreme, tocmai din pricina compromisului în cestiunea representarii camerei la festivitate, sě se delăture mai curêndŭ.

Deja pe astădi a fostŭ anunțată o interpelare „urgentă“ din partea partidei „independențilorŭ“ privitóre la circularea generalului Lobkovitz. Hârțuielele cu armata se vorŭ continua așa déră, ér „cestiunea militară“ va rěmâné și de aici încolo o rană deschisă pe corpulŭ acestei împěrății.

CRONICA POLITICA.

— 3 (15) Maiu.

Cumpănindŭ însemnătatea votului **camerei magnaților privitorŭ la programulŭ bisericescŭ** alŭ guvernului unguresců, „P o l i t i k“ din Praga dice, că guvernulŭ a suferitŭ unŭ desastru moralŭ, care compromite politica lui bisericéscă și pe elŭ însuși față cu coróna. Se scie, că tocmai coróna fórte cu greu s'a decisŭ a lua în considerare postulatele politice-bisericesci ale guvernului și a întêmpinatŭ cu neîncredere propunerile lui despre necesitatea concesiunilorŭ anti-catolice. Acum Weckerle tocmai din acéstă parte e desavuatŭ, coróna scie sigurŭ acum, că proiectele bisericesci-politice nu potŭ dobêndi aprobarea corpurilorŭ legiuitóre, decâtŭ numai cu prețulŭ unei violentări a camerei magnaților. E întrebare, décă Weckerle e destulŭ de tare spre a face acésta. Décă adi foile guvernului unguresců se silescŭ în totŭ chipulŭ a micșora însemnătatea camerei magnaților, acésta este unŭ jocŭ fórte copilărescŭ, ce nu se póte lua în seriosŭ. Tocmai în Ungaria formézá camera magnaților cu tradițiunile ei mari naționale și sociale o putere mare în statŭ, ce nu se póte rěsturna cu polemici înfocate prin diare. Guvernulŭ de adi nu are însě nici puteri și mijlóce destule spre a reforma din nou camera magnaților. De aceea sórtea proiectelorŭ de lege bisericesci atêrnă dela votulŭ camerei magnaților. Tótă acțiunea guvernului spre a scăpa totuși aceste proiecte de lege, se póte mărgini numai la aceea, de a influința asupra magnaților, ca maioritatea sě voteze în viitorŭ pe partea guvernului. „Politik“ crede, că Wekerle nu va reuși pe acéstă cale și că ori câtŭ ar arăta elŭ pumnulŭ, nu posede mijlóce, prin cari arŭ puté s i l i camera magnaților sě cedeze. Și décă acéstă cameră nu va ceda, nici guvernulŭ nu-și va puté susținé politica bisericéscă.

*

In cestiunea **politicei bisericesci a guvernului** s'a pronunțatŭ în fine și **Kossuth.** Intrebatŭ fiindŭ în privința acésta din partea deputatului Helfy Ignátz Kossuth rěspunse între altele, că elŭ nu numai găsesce sositŭ timpulŭ de-a se lua odată matriculele din mâna confesiunilorŭ pentru a-le preda statului, și de-a se introduce și în Ungaria, căsětoria civilă, dér elŭ ține, că „e batjocură și rușine, că nu s'a întêmplatŭ acésta mai de multŭ“. Kossuth găsesce în totalŭ fórte păgubitóre pentru statŭ împrejurarea, că purtarea matriculelorŭ este încredințată preoților și de aceea cu hotărîrea pledézá pentru introducerea matriculelorŭ civile. Décă clerulŭ catolicŭ maghiarŭ se adreséză după sfaturi la Papa dela Roma, fiă în ori-ce cestiune privitóre la judecarea vre-unui faptŭ alŭ guvernului, aflătorŭ sub controlulŭ legislațiunei maghiare, — acésta Kossuth o consideră ca unŭ hotărîtŭ atentatŭ cu trădare de patriă. In fine Kossuth își esprimă bucuria, că Wekerle a primitŭ în programulŭ sěu introducerea matriculelorŭ civile și a căsětoriei civile obligatóre; îndémnă pe cei din oposițiă sě stărue pentru rěsturnarea ori cărui guvernŭ, care n'ar lucra pentru independența Ungariei; în ce privesce însě cabinetulŭ Wekerle, Kossuth îi mustră pe cei din oposițiă, ca sě nu se mai opună atâta politicei sale bisericesci, deórece décă din acestŭ incidentŭ li-ar succede sě rěstórne pe Wekerle, elŭ e sigurŭ, că „bigota stăpânire dela Viena“ nu va însărcina cu compunerea noului cabinetŭ pe vre-unŭ omŭ mai liberalŭ de cum e Wekerle.

FOELETONULU „GAZ TRANS.“

Lucrurile nefolositóre.

Povestire de *Emile Souvestre.*

„Căruța poștei dela Parisŭ!“ — strigă unŭ chelnerŭ în ușa salei de mâncare a otelului la „*Pelicanulŭ celŭ mare*“ din Colmarŭ.

La audirea acestei sciri, unŭ călětorŭ de etate mijlocíă, care tocmai își terminase dejunulŭ, sări iute în susŭ și alergă spre ușa otelului, înaintea căreia tocmai se oprise greu încărcata căruță.

In acelaș momentŭ unŭ bărbatŭ june își scóse capulŭ pe ușița căruței. Ambii se recunoscură și erupseră într'unŭ strigătŭ de bucuriă.

„Tată!“

„Camile!“

Imediatŭ ușa trăsurei se deschise cu repediciune, celŭ sositŭ sări din trăsură fără sě atingă măcarŭ scara și se aruncă în brațele călětorului mai bětrânŭ, care-lŭ strînse la peptulŭ sěu.

Tatălŭ și fiulŭ se revedeau acum éră-și pentru prima-dată după o despărțire de optŭ ani, pe cari fiiulŭ îi petrecuse la unŭ unchiu alŭ mamei sale în Londra. Mórtea unchiului, alŭ cărui moștenitorŭ devenise, îi permise acum în fine junelui bărbatŭ sě se reîntórcă érăși la casa părintéscă, pe care o părăsise deja ca copilŭ și avea sě o revédă acum ca bărbatŭ.

După schimbulŭ primelorŭ delicatețe și întrebări, Isidorŭ Berton propuse fiului sěu, sě plece imediatŭ la moșia sa din apropiere de Rappoltsweiler, unde locuia. Junele bărbatŭ, care dorea cu însětare sě revédă casa, în care s'a născutŭ, consimți cu bucuriă. Berton dete deci ordinŭ sě prindă caii și amêndoi plecară.

La ori-ce ocasiune de asemenea revedere, ambele părți încércă tot-déuna óre-și care curiositate împreunată cu perplesitate, care causéză pause involuntare în conversare. Desvěțați de intimitatea reciprocă, se studiézá și se observézá unulŭ pe altulŭ și își dau silința a descoperi schimbările, ce le-a făcutŭ timpulŭ în persónă și în vederi; cu óre-și care îngrijire neliniștită caută a reafla în presentŭ trecutulŭ. Cu deosebire Berton își da tótă silința a cunósce pe junele bărbatŭ, care se reîntorcea acum în loculŭ copilului, pe care-lŭ vědŭse depărtându-se. Asemenea medicului, care esamineză pe unŭ bolnavŭ, îlŭ întreba din când în când, observa fiă-care impresiune, care-lŭ atingea, și analisa espresiunile lui cele mai neînsěmnate.

In urmă însě, cu tótă acéstă observare continuată, elŭ se lăsă a fi sedusŭ de conversare și începŭ sě-i vorbéscă lui Camil despre gusturile și îndeletnicirile sale proprii.

Ce e dreptŭ, Berton nu era nici unŭ bărbatŭ eruditŭ și nici unŭ artistŭ, însě deși elŭ nu era în stare a crea însu și ceva, totu-și iubea ceea ce creaseră alții pe acestŭ těrêmŭ. Elŭ era o oglindă, care fără ca ea sě creeze ceva, reflectă creațiunea. Nici o mișcare spirituală nu i era indiferentă, nici unŭ sentimentŭ nu-i era streinŭ. Elŭ se interesa de tóte invențiunile, lua parte la tóte esperimentele, încuragea tóte silințele. Pentru elŭ viéța nu însěmna numai schînteia, pe care Dumnedeu a pus'o în noi, ci și a-o întări și ațîța de alte schîntei. Grația independenței, în care îi da mâna sě traéscă din marea lui avere, activitatea lui se putuse desvolta liberă de tóte grijile pentru cele indispensabilŭ de lipsă. Nefiindŭ silitŭ sě urmeze unŭ drumŭ determinatŭ, elŭ le percursese pe tóte cu muncitorii, alŭ cărorŭ curagiu elŭ îlŭ învăpăiase séu prin remunerare séu prin o inteligentă pártinire. Alsația îlŭ vědŭse în fruntea unei întreprinderi, care a fostŭ înființată spre binele sciinței, alŭ literaturei séu alŭ artelorŭ; museele din Strassburg de-asemenea au fostŭ nu puținŭ înbogățite prin donațiunile lui.

Tocmai și acum elŭ inițiase nisce săpături costisitóre în cóstele unei coline, unde se găsiseră unele hârburi antice. In trécětŭ elŭ arătă fiului sěu „*colina romană*“ și-i istorisi cum a datŭ elŭ în schimbŭ proprietariului de mai înainte unŭ pogonŭ din cele mai bune livedi ale sale, ca sě ajungă în posesiunea acelei coline.

Camilŭ părea miratŭ de acésta.

„Tu afli, că eu sunt destulŭ de smintitŭ, nu e așa?“ întrebă Berton, care-lŭ observa cu mare atențiune.

„Mě iértă, tată“, rěspunse junele bărbatŭ, „dér eu mě mirŭ numai de schimbulŭ acesta făcutŭ“.